

«És impensable que la dona europea tingui el poder polític de la inuit»

Feminisme | dimecres, 19 de març de 2008 | 12:24h

(Aquí us penjo l'entrevista que vaig publicar fa uns dies a [Món Divers](#))

Poc a poc la gent s'interessa cada vegada més per la cultura inuit, o almenys això ens explica l'antropòleg Francesc Bailón (Barcelona, 1968). Ell és dels pocs que estudien aquesta societat que no anomenarem esquimal, perquè aquest és el terme pejoratiu que s'ha popularitzat a Occident. Existeixen 28 grups diferents d'entre els 150.000 inuits, tots amb la seva societat i la seva pròpia economia de subsistència. Les diferències no han desaparegut però, i tot i així, han trobat la manera d'organitzar-se a través de la Conferència Circumpolar Inuit (*Inuit Circumpolar Conference, ICC*)...

La ICC és l'organització que representa els inuits [[nota](#)], que viuen repartits entre [Grenlàndia](#), Alaska, el Canadà i Rússia. Una manera exemplar que ha trobat aquest poble indígena d'enfortir la unitat entre els inuits de les diferents regions. I qui els representa a través de la ICC? Doncs, majoritàriament, dones.

- Quin paper tenen les dones dins la política en la societat inuit?

- Ocupen un paper importantíssim dins la política, molt més que en els països europeus. Per exemple, la presidenta internacional és la Sheila Watt-Cloutier. A més, ella està present dins les negociacions del protocol de Kyoto i és qui ha denunciat els Estats Units per la seva contribució al canvi climàtic. És l'activista del poble inuit més important de l'actualitat. Però és que si baixem a un segon nivell tornem a trobar una altra dona: la Patricia Cochran. En un tercer nivell ja trobem algun home: concretament dos homes i dues dones. A Europa encara avui és impensable que les dones tinguin el poder polític que té la dona inuit.

- Tradicionalment sempre ha estat així?

- Existeix un proverbi inuit que diu que «el bon caçador és qui té una dona que l'ajuda a ser-ho». Això és perquè -tot i que sempre que pensem en un inuit ens imaginem a l'home caçador- la dona té un paper igual o fins i tot més important. L'home sortia a caçar i la dona s'encarregava de cuinar, dels fills i de la casa en general. Una de les funcions primordials de la dona era adobar i escollir les pells que el seu marit necessitava per afrontar les condicions extremes de l'Àrtic. Si els vestits no eren bons, l'home podia morir a causa de les temperatures de fins a 40 graus sota zero que han de suportar.

- Una feina important... a l'ombra.

- Entre els inuits es diu que l'home porta la veu cantant però és la dona qui pensa.

- I en l'actualitat?

- La dona ara és essencial per poder recuperar i mantenir les tradicions del seu poble. Ella ha heretat la saviesa de les avantpassades en una cultura oral. Per tant, té un paper molt important en l'esforç que els inuits estan fent des dels anys 1970 per recuperar la seva cultura.

- L'havien perduda?

- Sobretot els anys 1950 van ser catastròfics per als inuits. Va ser llavors quan els governs d'Alaska, el Canadà i Dinamarca [estat al qual pertany [Grenlàndia](#)] van decidir agrupar totes les tribus que estaven disperses per l'Àrtic i reunir-les per formar noves poblacions de 200, 300 o 1.000 habitants. Això ja va ser un canvi important i traumàtic. A més, els van convertir en treballadors assalariats, van deixar de tenir una economia de subsistència per passar a dependre dels diners d'un altre. Van començar a aprendre una altra llengua i en general van patir un procés de culturització occidental traumàtic. Va ser a partir de llavors quan van començar els alts índexs d'assassinats, suïcidis i alcoholisme. Se'ls estava demanant unes coses que no eren les més apropiades per viure en unes condicions tan extremes. Per exemple, es va intentar introduir el pantaló texà, una peça totalment inútil a l'Àrtic. Però als anys 1970 es van adonar que podien perdre la seva cultura i van dir prou. Llavors van decidir lluitar: van començar a estudiar les mateixes carreres universitàries que feia l'home blanc per poder lluitar amb les seves mateixes armes. Amb aquests nous coneixements podrien intentar formar el seu propi país.

- I què han aconseguit?

- Kalaallit Nunaat o Grenlàndia, que es va crear el 1979, és un país semidependent. O Nunavut, creat el 1999, o Nunatsiavut, que és el més recent, creat al 2005. Tenen una semiindependència molt important i això ho

han aconseguit amb aquesta estratègia. De fet, avui els inuits s'han convertit en un model per a molts pobles indígenes del món i que busquen recuperar les seves tradicions. A més, han aconseguit reunir-se, tot i ser pobles diferents, en la ICC.

- Per què els inuits tenen els índexs de suïcidis més alts del món?

- Per una banda hi ha els suïcidis que vénen d'històries d'intercanvis sexuals. Aquesta ha estat una pràctica molt habitual al poble inuit, tot i que evidentment ha evolucionat. Abans, els intercanvis de parella es feien per motius d'amistat. Per exemple, una situació molt habitual era la dona embarassada que, per evitar que fes un viatge llarg i perillós en trineu de neu, el seu marit la intercanviava per la dona d'un amic seu. Així, la dona embarassada es quedava a casa de l'amic i la dona d'aquest acompanyava el caçador que marxava en un llarg viatge per fer les feines pròpies de la dona. I evidentment també hi havia relacions sexuals.

- I en l'actualitat?

- Ara, si preguntéssim a les dones, dirien que són elles qui intercanvien els marits. Els intercanvis en l'actualitat funcionen de forma diferent. Si un home i una dona volen tenir relacions sexuals, han de parlar amb el marit d'aquesta, i si ell hi està d'acord, no hi ha problema. Després, al cap d'una o dues setmanes, aquest home demana el permís per tenir relacions amb l'altra dona implicada i ella decideix si vol continuar amb l'intercanvi. Si ella s'hi nega s'acaba el tema i prou. El problema ve quan els dos primers amants continuen una relació. És llavors quan trobem casos en què el marit enganyat mata la dona i després se suïcida per evitar ser perseguit per la família de la víctima, perquè sap que el mataran.

- I deia que hi ha un altre tipus de suïcidi...

- Hi ha un percentatge molt alt de suïcidis entre la joventut per la pèrdua d'identitat cultural. En aquests moments la cultura està en mans de la gent adulta i la gent gran. Els joves neixen completament occidentalitzats i això vol dir que volen portar una vida i uns costums en un lloc on això és impossible. Per això és tant important arribar a un equilibri entre el món modern i el tradicional, perquè si no, trobem aquesta pèrdua d'identitat.

- I tornant al tema de la dona. En aquesta recuperació de la cultura inuit la dona té els seus propis símbols...

- I potser el més conegut és el seu vestit tradicional: l' *amauti*. És un símbol del passat que continua en el present i que està reflectit en la dona. A més, l' *amauti* és un element diferenciador perquè el seu teixit i disseny varia segons el poble al qual pertany, segons la seva posició social, segons si és verge o no, o el número de fills que té.

- Però encara són més els seus símbols...

- Segons la tradició, a la dona inuit se l'enterrava amb el seu *amauti* i el seu *ulu*, un ganivet amb el qual tractava les pells. També tenim el *quillip*, una mena de llàntia que funcionava amb greix de foca. La dona era la responsable de mantenir-lo sempre encès i en un lloc com l'Àrtic, on hi ha indrets on tenen quatre mesos de nit, la llum i la calor del *quillip* era una qüestió de supervivència.

- Si comparéssim la situació actual de la dona inuit amb la de situació de la dona a Catalunya?

- Diria que la dona inuit està molt més considerada perquè no existeix tanta discriminació social. Quants càrrecs de responsabilitat política ocupa la dona a Catalunya o a Espanya?